

УДК 811.111`37 =512.161

ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫК И ПРОБЛЕМА ЯЗЫКОВЫХ ЗАИМСТВОВАНИЙ

Оздемир Д. А.

Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, г. Симферополь, Украина
e-mail: ozdemir67@hotmail.com

Türkçe ve Ödünçleme problemi

Bugüne kadar ki yapılan çalışmalarda genel olarak ele alınan ödünçlemeler, dilin en önemli problemi olarak, insanlar arasında ilişkileri de içine alacak şekilde incelenmemiş olarak karşımıza çıkıyor. Türkçe oluşum süreci itibariyle çeşitli dillerle ilişki içine girdi ve kuşkusuz bunun dil üzerinde dönemler itibariyle az veya çok birtakım etkileri oldu. Değişik yönleri itibariyle karşılıklı etkileşim hala bugün de devam etmektedir. Bu etkileşimin gelmiş olduğu son durum tam olarak mercek altına alınmamış olup problem güncelliğini korumaktadır.

Amaç ve hedefimiz. Bu makalede, Türkiye ve Dünyada yer alan bazı Türk ve yabancı dilcilerin alıntılar üzerine fikirlerine temas edip geçeceğiz. Bunun yanında yerküre üzerinde konuşulan dil çeşitliliğine bakacak, alıntıların daha çok nasıl kategorize edildiğine yer verecek ve ödünçleme türleri üzerinde duracağız. Daha da özelden Türk yazı dilinin tarihine kısaca değinip devri itibariyle ödünçlemeler hakkında bilgi verilecek ve günümüzdeki duruma bakılacaktır.

Makalede şu yollar (**metot**) takip edildi. Konu incelenirken, kelimeler üzerine gözlemeleme metodundan en başta faydalanıldı. Onların yazı içindeki pozisyonları tasvir edilmeye çalışıldı. Alıntılarının yoğunluğu ve durumunun tarihsel ve karşılaştırılmalı halleri incelendi. Bunun yanında konuya leksikolojik açıdan bakılıp, kartografik metotlar göz ardı edilmedi.

Bilindiği gibi, en eski yazılı belgeler olarak nitelendirilen Sümerce metinler, günümüzden ancak 5000-5500 yıl öncesine dayanmaktadır [2, 16]. İnsanın, dolayısıyla insan dilinin oluşmasının içinde bulunduğumuz zamandan 1 milyon yıl geriye götürülmesi durumunda bile, yazının 5000 yıllık tarihçesinin sözlü insan dilinin tarihine oranı 1/200 olarak ortaya çıkmaktadır. Hesap, dakika cinsinden verilince ise üç buçuk saatten fazla bir sürenin sadece son dakikası hakkında bilgiye sahip olduğumuz görülmektedir [10, 143; 15, 1].

Dilin ve sözlerin tarihi, millet tarihiyle sıkı ilişkilidir. Bundan dolayı sözün kökeniyle ilgili köken bilimi araştırmaları, tarihî ve etnik köken meseleleri çözmede de ayrı bir öneme sahiptir. Sözler bir dilden başka bir dile geçmeğe elverişlidir. Köken biliminde bir dilin söz varlığına, eski zamanlarda giren alıntı sözlerin (*loan word*) giriş tarihi ile giriş yolları da araştırılır. Bir dilden başka bir dile geçen alıntı sözlerden yola çıkarak farklı milletlerin tarihte birbirleriyle kurdukları ilişkileri belirlemek mümkündür. Sözlerin tarihi, kökeni ve gelişme şekilleri hiç bir şey ifade etmeyen ve kendi haline bırakılacak bir durum değildir. Sözlerin değişip gelişme tarihinde ve özellikle anlam bakımından gelişme tarihinde, insan düşüncesinin tabii ve sosyal varlıkları zaman içinde tanıma aşamalarının tarihi saklıdır.

Söz biliminin geniş bir sahası olan karşılaştırmalı söz bilimi, akraba dillerin söz varlığını ve bu akraba dillerdeki sözleri birbirleriyle karşılaştırarak inceler. Karşılaştırmalı söz bilimi yalnızca akraba dillerin söz hazinesini karşılaştırmakla kalmaz, onları tarihî gelişimi ve değişmesi bakımından da değerlendirir. Dilin eski zamanlardaki sınırlı söz varlığı zaman içinde bir taraftan çeşitli değişmeler göstermiş, diğer taraftan türeme ve gelişmelerle bu varlığa binlerce söz eklenmiş ve günümüzdeki şeklini almıştır. Çağdaş dillerin söz zenginliği gelişme sürecinde söz biriktirme yoluyla oluşmuştur. Söz varlığının zaman içinde şekillenmesinin esaslarını ve dilin tarihini öğrenme, ancak akraba dillerin söz varlığını tarihî açıdan inceleyip, birbiriyle karşılaştırmak suretiyle mümkün olacaktır [1, 80].

Bugün yeryüzünde kaç dil konuşulduğunu, kesin bir sayı vererek söylemek güçtür. Bu güçlük, kimi lehçelerin bir dil durumuna gelmeleri dolayısıyla ayrı birer dil sayılıp sayılmayacakları konusundaki kararsızlıktan, yeryüzünün iyi tanınmayan bölgelerinde daha işlenmemiş, incelenmemiş, yazı dili durumuna gelmemiş dillerin varlığından ve bir dile ya da dil ailesine bağlılığı kesinleşmemiş dillerin bulunmasından doğuyor. Bununla birlikte Aksan; yeryüzünde konuşulan dil sayısını, ortalama bir hesapla 3000-3500 olarak gösterebiliriz der.

Yine Aksan kitabında dipnot olarak; dünya dilleri üzerinde yetkili bilginlerin işbirliğiyle hazırlanan *Les langues du monde* adlı yapıtta (1952 basımı, s. XXIX) kesin bir sayı belirtmenin olanaksızlığına değinilmekte, 2500-3500 kadar dilin varlığından söz edilmektedir. A. Dilâçar (*Dil, Diller ve Dilcilik*, s.70), İkinci Dünya Savaşından önce yapılan iki sayıma göre-lehçeler bir yana bırakılırsa-dünyada yaşamış ve yaşayan dillerin sayısının 2796 olduğunu belirtir. *Britannica* Ansiklopedisi (1964 basımı, 13, 701) bu sayıyı 2500-5000, *Americana* Ansiklopedisi ise (16, 724) 3-4000 olarak gösterir. Bugün kimi yazarlar da bu sayıyı 5000'e çıkarıyorlar bilgilerini verir [5, 101].

Diğer taraftan Kaken Ahavov, *Dil Bilimin Esasları* adlı eserinde, Yeryüzündeki dillerin tam sayısının kapsamlı bir araştırma sonucunda ancak netlik kazanacağını fakat yine de bir sayı söylemek gerekirse üç bin civarında dilin olduğunu söyler [1, 446].

Bir dil topluluğunun farklı konuşma şekilleri, konuşanların hafızasında elbette hava geçmez tarzda kapalı olarak yan yana durmaz; çeşitli ifade imkânları, teoride farklı dil şekillerine ait olsalar da, kendilerini kullanıma aynı anda sunarlar. Sonuç, karışımlardır, yani bir dil şeklinden öbürüne aktarmalar. Dil şekilleri arasındaki farklar, seslenme yanında esas olarak kelime hazinesindeki farklılara dayandığı için, onların temasları da başlıca kelime aktarmaları biçiminde kendini hissettirir [20, 191].

Şüphesiz her kişi ve toplumun kendisinden farklı tarihî ve coğrafi ortamlarda yaşayan, farklı bilgilenme yollarından geçmiş kişi ve topluluklardan, akraba veya komşu kavimlerden bir şeyler öğrendiği, öğrendiği şeyleri de kendi diline taşıdığı ve onların dilinden alıntılar yaptığı bir gerçektir. Bu tür alıntıların temelinde öğrenme yatmaktadır ve bunlara *bilgi alıntıları* (cultural borrowings) adı verilmektedir. Bu tür alıntıların yanı sıra bilgilenme ve öğrenme olmaksızın da alıntıların yapıldığı görülmektedir. Bunlar, birden çok kavmin aynı siyasi ve coğrafi birlik içinde yaşadıkları yer ve zamanlarda görülürler [19, 95; 15, 2].

Dil, hiçbir zaman tümünden benzeşik (homogene) olamaz. Zira dillerin ve dil düzeylerinin, dil çeşitlerinin karışımı söz konusudur [13, 11].

Sözlükçeyi zenginleştirmeye çalışan yeni sözlükleşmecilik, sessel ya da yazımsal yeni sözlüklemeye (çok ender olarak), başka bir dilden alıntıya, anlamsal yeni sözcüklemeye ve de dizimsel yeni sözcüklemeye bağlanabilir [13, 19].

Tam da bu noktada, dillerin birbirleriyle etkileşmelerinde söz konusu olan şu üç kavram ortaya çıkar.

1) *Yan katman etkisi* (*fadstrat, adstratum, Adstratum*), komşuluk, bir arada yaşama nedeniyle diller arasındaki etkileşmelere verilen addır. Bu kavram içine, azınlık dillerinin, göçmen dillerinin ortak dili etkilemesi durumu da girer. Yunancayla Latince'nin, Çinceyle Japonca'nın, Türkçeyle Farsça'nın, kültür akrabalığı adı verilen yakınlığa örnek sayılacak kadar birbirleriyle ilişkide bulunmalarında, komşuluk ilişkilerinin de rolü olmuştur. Belçika'da, Kanada'da, Kıbrıs'ta, İsviçre ve Amerika'nın çeşitli bölgelerinde görülen durum yine aynı nedene dayanır.

2) *Alt katman etkisi* (*substrat, substratum,- Substrat*), Herhangi bir ülkede konuşulan dilin, orayı fethedenlerin dilini etkilemesidir ki, yerli dil ülkeden silinse bile, sonradan egemen olan toplumun dilinde izler bırakabilir

3) *Üst kalman etkisi* (*superstrat, superstratum, Superstratum*), bir ülkeyi egemenliği altına alanların dilinin, o ülkede konuşulan dili etkilemesidir. Buna örnek Osmanlı egemenliği altındaki Balkan dillerinde, Türkçenin, bugün de yaşayan izleri verilebilir [6, 29].

İşgal edilen veya yönetilenin temsil ettiği *alt katman dili* (*substratum/lower language*) ile işgal edenin veya yönetenin temsil ettiği *üst katman dili* (*superstratum/upper/ dominant language*) arasındaki alıntılarda ise siyasi ve iktisadi üstünlük, yönetici-yönetilen ilişkisi, özentisi ve modalaşma gibi dil dışı konular öne çıkmaktadır. Bu tür alıntılara *özenti alıntıları* (*prestige/intimate borrowings*) denilmektedir. Alt katman dili, üst katman diline ancak bilgi alıntıları verirken, üst katman dili, alt katman diline hem bilgi hem de özentisi alıntıları verebilmektedir [19, 96; 15, 2].

Büyük bir kültür ve toplumsal yapı değişikliği olmadan da her dilde zaman zaman yeni kelime akımının çok belirginleştiği görülür. Dil olaylarının özelliklerini bilmeyenleri şaşırabilir bu durum. Yeniliklere, bazı fantezi meraklılarının azizliği gözüyle bakıldığı bile olur. Oysa yeni bir kavram kuşağı çıkmıştır ortaya ve akımı önlemek kimsenin elinde değildir [22, 24].

Her dilde -şu ya da bu ölçüde- başka dillerden alınma sözcüklerin bulunduğu, başka toplumların kavramlarının var olduğu görülür. Çünkü başka dillerle hiç ilişkisi olmamak demek, bir toplumun başka toplumlarla hiç ilişkisi bulunmaması demektir; böyle bir durumun da hele günümüzde olanaksız olduğunu söyleyebiliriz. Ancak hemen belirtmeliyiz ki bu, dili yabancı etkilere bütünüyle açık tutmak gerektiği biçiminde anlaşılmalıdır. Eğer" yabancı dillerin etkisi aşırı ölçüde olursa, bunun sonucunda dil kendi benliliğini yavaş yavaş yitirmekte, yabancılaşma, temel sözcüğüne kadar inerek dilin pek çok kavramının kendi öğeleriyle anlatılmasına, yeni kavramların anlatım bulmasına, eğitim ve öğretimin anadiliyle gerçekleştirilmesine engel olmaktadır [6, 25].

Ünlü Fransız dil düşünürü Albert Dauzat'ya göre, alınma sözcükler çözümlenebilirse bir dilin tarihi aydınlatılabilir. Bilgin, yabancı öğelere dayanarak uluslar arasındaki ilişkilere ışık tutmakta, Haçlı Seferlerinin birçok Arapça sözcüğün Avrupa dillerine girmesine neden olduğunu, 100 Yıl Savaşları'yla Fransızcaya İngilizce sözcüklerin, 30 Yıl Savaşları'yla İtalyan ve İspanyol terimlerinin girdiğini belirtmektedir [6, 25].

Özenti ve öğrenmeden kaynaklanan alıntıların kaynağı iki türdür: İç alıntılar ve dış alıntılar. İç alıntılar; kişi, sosyal grup ya da şivelerden yapılan alıntılardandır. Dış alıntılar ise komşu kavimlerden yapılan alıntılardır. İç alıntılar, hem yakıştırma değişmelerine yol açmakta hem de anlam alanlarının daha küçük parçalarına ad olarak anlam örgüsünün daha ince ve daha sıkı dokunmasını sağlamaktadırlar (19, 98). Dış alıntılar ise bir dilin ses ve yapı düzeninin çatlayıp kırılmasına, anlam örgüsünün dağılmasına sebep olur. Dış alıntıların, bilhassa özenti alıntılarının fazlalığı, melez dilleri (pidgin/creolized languages) ortaya çıkarmıştır [19, 99; 15, 2].

Alıntılar niteliklerine göre genellikle şöyle sınıflandırılmışlardır:

1. *Ödünç Kelimeler*: Aynı dil ailesinde veya kişi, sosyal grup ve meslek dilleri arasında görülürler. Bunlar iç alıntılardır. Bu tür alıntılarda kelimelerin ses, şekil ve anlam özellikleri değişikliğe uğramaktadır. Akriba diller arasındaki alıntılar genellikle bu tür alıntılardır [19, 102; 15, 2].

2. *Melez Kelime* (hybrid word / loanblend): En yaygın alıntı biçimi olan bu tür alıntılar dış alıntılardır. Daha çok ses yapısı ve anlam örgüsü farklı olan diller arasında görülür. Alınan kelime, alındığı dilin ses yapısına ve anlam örgüsüne uydurulmaktadır [19, 102; 15, 2].

3. *Anlam Aktarması* (Loan translation/semantic loan/calque/loanshift): Bir kelimenin anlamının morfem morfem alıcı dile aktarılması olayıdır. Bu durumda kelime, verici dilin anlam örgüsünün özelliğini taşımakta; fakat alıcı dilin ses ve yapılarıyla karşılanmaktadır. Bu tür alıntılarda, kelimenin ses ve kuruluş yapısı, alıcı dilden; anlamı ise, verici dilin anlam örgüsünden kopyalanır. Verici dilden bu şekilde harfiyen yapılan tercüme, alıntılardaki yerleşirmenin en uç noktasını oluşturmaktadır. İng. *snowman* “kar adam” > Tür. *kar adamı*, İng. *cold war* “soğuk savaş” > Tür. *soğuk savaş* [19, 103-104; 15, 3].

Johanson, dil ilişkilerinde sosyal etkenlerin, etkinin yön, tür, kapsam ve yoğunluk oranını önemli ölçüde etkilemiş olduğundan bahseder. Johanson’a göre ilişki bölgesinde yerleşik olmak kadar politik, ekonomik, kültürel ve sayısal üstünlük de sosyal açıdan baskınlık faktörleridir [18, 5; 15, 4].

Johanson, *ödünçleme* ve *transfer* gibi terimlerin yanlış anlaşılabilceğine değinerek yukarıda Menz tarafından da belirtildiği gibi *kopyalama* terimini önermiştir. Meseleye *ödünçleme* terimi açısından bakarsak Johanson’a göre dil ilişkilerinde hiçbir şey gerçekten ödünç alınamaz [18, 8; 15, 5].

Kod kopyalama modeli, dil etkileşmesinde, sosyal olarak üstün durumdaki dilin, yani baskın kodun öğelerinin, zayıf koda kopyalanması esasına dayanmaktadır. Buna göre, burada kopyalanan unsurların, ‘verici dil’e ait unsurların ‘alıcı dil’e eklenmesinden çok, alıcı sisteminde benzerlerinin ortaya çıkmasına örnek oluşturması söz konusudur. Bu sebeple burada ödünçlemeden söz edilemez. Kopyalanan unsurlar, alıcı dilin sistemine uymak için belli süreçlerden geçerler. Uyarlama süreci, verici dilde mevcut olmakla birlikte alıcı dilde gereksiz olan ses, biçim, söz dizimi gibi dil bilgisel özelliklerin atılması, buna karşılık alıcı dilde gerekli eklemelerin yapılması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Neticede kopya, alındığı dilde kullanılabilir hâle getirilmiş olur. Ortaya çıkan son biçim, asıla yakın benzerlikten önemli değişmelere ve şekil değiştirmeye kadar uzanabilir. Böylece kopyalar, baskın bir dile ait olarak görülmekten de çıkarlar. Kopya, verici dilin sistemine değil, alıcı

dilin sistemine ait olduğu için kopya ile orijinal arasında ufak tefek farkların her zaman olabileceği kabul edilebilir [12, 3; 15, 5].

Diller arasındaki ilişkiler sonucunda bir dilden ötekine geçen öğelerin başında, sözcüklerin geldiği görülür. Bu durumun ortaya çıkışında, toplumlar arasındaki ilişkilerde, belli mallara, araç ve gereçlere, kişiye ve topluma ilişkin kavramlar olarak sözcüklerin, dilin ses, biçim, sözdizimi öğelerinden daha çok yer almaları etkili olmuştur, sanıyoruz [6, 25].

Diller arasındaki etkileşimler yalnız toplumsal, siyasal ve terimsel ilişkilerle gerçekleşmez. İki dilin değişik nedenlerle ve değişik koşullar altında karşılaşmaları, başka bir deyişle, bir arada yaşar ya da kullanılır oluşları, bunlar arasında geçişme ve etkileşmelere, bu dillerden birinde görülen ses, biçim ve dizimle ilgili eğilimlerin, kimi kuralların ötekine yansımalarına, aktarılmasına yol açar [6, 26].

Burada, değinmek istediğimiz bir sorun da diller arasındaki ilişkilerin yalnızca toplumların birlikte yaşamalarından, günlük yaşamda sözlü iletişim kurmalarından kaynaklanmadığı, etkilenmelerin doğrudan doğruya yazılı gereçlere de dayalı olabileceğidir. Bunun en güzel örneklerini ise, birbirlerine çok uzak ülkelerin aynı dini benimzedikleri, ya da edebiyat, kültür yoluyla bir dilin başka dili etkilediği durumlarda görüyoruz.

Diller arasında ilişkiler konusu üzerinde dururken değindiğimiz gibi, toplumlar arasındaki kültür, terim ve siyaset ilişkileri, en çok bu [6, 29] toplumların sözcükleri üzerinde etkili olmakta, ilişkide bulunulan ulusun dilinden somut ve soyut kavramları yansıtan sözcükler alınmakta, o uluslara da sözcükler verilmektedir. Bir toplumun başka toplumlarla bütün bağlarını koparması, kabuğuna çekilmiş, dış dünyayla ilişkilerini kesmiş olarak yaşaması olanağı bulunmadığına göre her dilde şu ya da bu ölçüde yabancı öğelerin bulunması doğaldır.

Bir dil birliği yabancı dillerden gelen bir sözcükle karşılaştığı anda çeşitli dilbilimsel sorunlar belirir; değişik kavramlar söz konusu olur. Bu sözcük, çoğunlukla, değişik bir ses dizgesine sahip kimselerce söylenir ve yazılır duruma gelir. Türkçenin kendine özgü / ö / ve /ü / sesleriyle karşılanarak söylenir duruma gelmiştir.

Yabancı sözcükler hangi dilde olursa olsun, yabancı dil bilen ve kültürlü kesimlerde genel olarak aslına uygun biçimde söylenmeye çalışılır. Ancak dilin ses eğilimleri ağır basar, halk söyleyişi yaygınlaşırsa sözcük yazı diline değişik biçimiyle geçer [6, 30].

Yabancı öğelerin, girdikleri dillerde çok ilgi çekici gelişmeleri, bir bakıma serüvenleri vardır. Kimi zaman da bu sözcükler bir yabancı dile girip orada kullanıldıktan sonra tekrar yerli dile -bu kez değişip başkalaşarak- dönerler. Bunun ilginç örnekleri, Fr. Kökenli /Türkçe de *tenis*, *bütçe* ve *flört* biçiminde yaşayan sözcüklerde görülür. Fr. da 'tutunuz' anlamına gelen *tenez* ile anlatılan oyun İng. de *tennis* biçiminde yerleştikten sonra oradan, bu biçimiyle Fr. ya; dönmüş ve kullanılır olmuştur. İngilizceden Fransızcaya geçen *budge*. sözcüğünün aslı ise Eski Fr. *bougette* 'küçük çanta, para kesesi' dir. Aynı biçimde, İng.den Fr. ya geçen *flirt* sözcüğünün kökeni de Fr. dır [6, 31].

Bir yabancı dilden alınan öğeleri iki bölümde incelemek doğru olur:

1) Sözcükbilimde alışılmış terimleriyle *yerleşmiş yabancı sözcükler*, bir dilin ses eğilim ve kurallarına uymuş, yabancılığı artık belli olmayan öğeler.

2) *Yerleşmemiş yabancı sözcükler* olarak nitelediğimiz örnekler ise dilin ses eğilim ve kurallarına uymayan, yabancılığını hemen belli eden, Türkçedeki *oksijen, lokomotif, devalüasyon* gibileridir [3, 29; 21, 110].

İlişkide bulunan bir yabancı dilden gelen öğeler kimi zaman değişik kavram alanlarından, değişik kanallardan dile girmekte, çeşitli bileşimler içinde kendini belli etmektedir [3, 29].

Başka bir dilden alınan yabancı sözcükler de, biçim değişikliğinin yanı sıra anlamca değişikliklere de uğrar. Örneğin dilimizde yalnız, sahne ve perde sanatçıları için kullanılan *artist* sözcüğü, alındığı dilde (Fr. da, *artiste*) her tür sanatçıyı anlatır; bir ressam, bir yontucu, bir müzisyen artisttir. Türkçede yalnızca 'nikâhsız kadın eş' anlamı görülen *metres'in* (Fr. da *inaîtresse*) alındığı dilde eril biçimi olan *maître'in* 'buyruk veren, yönelen, hizmet edenleri bulunan, efendi, usta, kalfa patron'.. gibi anlamlarının hemen bütünü taşıdığı, bizdeki anlamının yanı sıra Fr.da 'bayan öğretmen' demek olduğu görülür. Aynı biçimde, Fransızcada 'kumaş parçası, paçavra, kadın giyim kuşamı' anlamlarına gelen *chiffon* Türkçeye girince 'ipek iplikle dokunmuş kumaş, tül' anlamında kullanılır olmuştur [3, 30] (2. bölümde devamı var).

Bibliyografya

1. Ahanov, Kaken. Dil bilimin Esasları / Kaken Ahanov. – Ankara: TDK Yayınları, 2008. – 464 s. – ISBN 978-975-16-2085-9
2. Aksan, Doğan. En Eski Türkçenin İzlerinde / Doğan Aksan. – İstanbul: Multilingual Yayınları, 2003. – 160 s. – ISBN 975-6542-30
3. Aksan, Doğan, Türkçenin Söz Varlığı / Doğan Aksan. – Ankara: Engin Yayınevi, 2004. – 250 s. – ISBN 975-7287-89-X
4. Aksan, Doğan, Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını / Doğan Aksan. – Ankara: Bilgi Yayınevi, 2007, 184 s. – ISBN 975-494-910-7
5. Aksan, Doğan, Her Yönüyle Dil / Doğan Aksan. – Ankara: TDK Yayınları, 2009. – C 1, 162 s. – ISBN ISBN 975-16-0975-5
6. Aksan, Doğan, Her Yönüyle Dil / Doğan Aksan. – Ankara: TDK Yayınları, 2009.– C 3. – 244 S. – ISBN ISBN 975-16-0975-5
7. Arat, Reşit, Rahmeti. Türk Milletinin Dili / Reşit Arat / Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü . – Ankara: Türk Dünyası El Kitabı.– 2. Cilt, 1992. – 632 s. – ISBN ISBN 975-456-049-8
8. Banguoğlu, Tahsin. Eski Türkçe Üzerine / Tahsin Banguoğlu // Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 1964.– S. 77-84
9. Banguoğlu, Tahsin. Türkçenin Grameri / Tahsin Banguoğlu. – İstanbul: Baha Matbaası, 1974.– 630 s.
10. Başkan, Özcan. İnsan Dilinin Doğuşu / Özcan Başkan // TDAY Belleten. – Ankara, 1968. – S. 143-156
11. Décsy, Gyula. The Turkic Protolanguage: a Computational Reconstruction / Gyula Décsy. – Indiana: Eurolingua Yayınları, 1998.– 216 s. – ISBN ISBN 0931922429
12. Demir, Nurettin. Popüler Dil Tartışmalarına Dil İlişkileri Açısından Bakış / Nurettin Demir // Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz. – Ankara: Anaçev Yayınları, 2003. – 168 s. – ISBN ISBN 978-975-7306979
13. Durak, Mustafa. Terimden Anlama Dilbilim / Mustafa Durak. – İstanbul: Multilingual Yayınları, 2005.– 128 s. – ISBN ISBN 975-6542-55-2
14. Ercilasun, Ahmet, Bican. Türk Dünyası Üzerine İncelemeler / Ahmet Bican Ercilasun. – İstanbul: 1992. – 311 s. – ISBN 975-3380003
15. Ersoy, Feyzi. Türk Moğol Dil İlişkisi ve Çuvaşça / Feyzi Ersoy : Doktora Tezi. – Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. – Türk Dili ve Edebiyatı. – Ankara, 2008. – 718 s.
16. Huber, Emel. Dilbilime Giriş / Emel Huber. – İstanbul: , Multilingual Yayınları, 2008.– 336 s. – ISBN 975-6008-53-9.

17. İsen, Mustafa. Başlangıçtan XVIII. Yüzyıla Kadar Türk Edebiyatı / Mustafa İsen // Türkler. – Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002. – S. 532-572. – ISBN 975-6782-33-1
18. Johanson, Lars. Structural Factors in Turkic language Contacts / Lars Johanson. – London and New York: Taylor&Francis publication, 2002, 186 s. – ISBN 978-0700711826
19. Karaağaç, Günay. Dil, Tarih ve insan / Günay Karaağaç. – Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.– 255 s. – ISBN 975-3384157
20. Porzig, Walter. Dil denen mucize / Walter Porzig. – Ankara: TDK Yayınları, 2011. – 276 s. – ISBN 975 – 16-0718-3
21. Toklu, M, Osman. Dilbilime Giriş / Osman Toklu M. – Ankara: Akçağ Yayınları, 2011.– 184 s. – ISBN 978-975-338-472-8
22. Vardar, Berke Dilbilim Yazıları / Berke Vardar.– İstanbul: Multilingual Yayınları, 2001, 216 s. – ISBN 975-7262-91-X

Оздемир Д. А. Турецкий язык и проблема языковых заимствований / Д. А. Оздемир // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2012. – Т. 25 (64), № 2, ч. 2. – С.

В статье рассматривается *проблема контактов языков и языковых заимствований*, место турецкого языка среди других языков мира, исторические предпосылки формирования словарного состава турецкого языка.

Ключевые слова: лингвистика, языковые контакты, турецкий язык, французский язык, лексика, словарный состав языка, языковые заимствования.

Оздемир Д. А. Турецька мова і проблема мовних запозичень / Д. А. Оздемир // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». – 2012. – Т. 25 (64), № 2, ч. 2. – С. 84–90.

У статті розглядається *проблема мовних контактів і мовних запозичень*, місце турецької мови серед інших мов світу, історичні передумови формування словникового складу турецької мови.

Ключові слова: лінгвістика, мовні контакти, турецька мова, французька мова, лексика, словниковий склад мови, мовні запозичення.

Ozdemir D. Turkish language and word borrowing problems / D. Ozdemir // Scientific Notes of Taurida V. I. Vernadsky National University. – Series: Philology. Social communications. – 2012. – Vol. 25 (64), No 2, part 2. – P. 84–90.

The problem of languages contacts and linguistic borrowing, the place of Turkish language among other languages, the historical background of the formation of the Turkish languages vocabulary are described.

Keywords: linguistics, languages contacts, Turkish, French, vocabulary, vocabulary of a language, the languages borrowing.

Поступила в редакцію 15.09.2012 г.